

Скопје, 27 Ноември 2020 година

ДО: МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

Предмет

**КОМЕНТАРИ СОГЛАСНО ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ ЗА СИСТЕМОТ НА
ВНАТРЕШНАТА КОНТРОЛА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР**

Иницијатива од внатрешните ревизори членови на Здружение на внатрешни ревизори на
Република Северна Македонија

Почитувани,

Согласно Предлог Законот за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор, Здружението на внатрешни ревизори на Република Северна Македонија испраќа коментари во насока на подобрување на законската регулатива.

Професијата внатрешна ревизија е регулирана со Меѓународни стандарди за внатрешна ревизија, кои претставуваат водилка за професионално и компетентно извршување на активностите и примена на Кодексот на етика од страна на внатрешните ревизори. Стандардите се изработени и објавени од страна на Институтот на внатрешни ревизори, со седиште во САД (Institute of Internal Auditors, во понатамошниот текст: IIA Global). IIA Global претставува меѓународно здружение со повеќе од 180 илјади членови од над 190 земји, од кои повеќе од 100 илјади се овластени внатрешни ревизори. Ова здружение е глобалниот глас на професијата внатрешен ревизор, каде се препознаваат професионални ревизори од сите сфери на работењето.

Здружението на внатрешни ревизори на Република Северна Македонија (ЗВРСМ) е единствена, независна и полноправна

- ✓ Членка на глобалниот Институт "The Institute of Internal Auditing - IIA Global" (www.theiia.org) кој што е единственото професионално тело во светот кој ги дефинира, изработува и објавува **меѓународните стандарди за внатрешна ревизија**, кои што сите внатрешни ревизори се обврзани да ги следат, почитуваат и да работат согласно нив. Истите стандарди се пропишани да се следат во Предлог Законот за системот на внатрешна контрола во јавниот сектор. Покрај ова, ние сме главен промотер на сертификацијата Овластен внатрешен ревизор (CIA – Certified Internal Auditor) и други сертификати кои ги нуди IIA Global, како и други сертификати од професионални организации (IIA Стандардот 1210 – Стручност), воедно сите Членови на Здружението на внатрешни ревизори автоматски стануваат Членови на IIA Global, како и

- ✓ Членка во европската ECIIA "European Confederation of Institutes of Internal Auditing – ECIIA"
(www.eciia.eu)

Броиме приближно 200 Членови Внатрешни Ревизори со активна професионална кариера (Јавен сектор, Банки, Осигурителни компании и реален сектор), а остваруваме и континуирана, проактивна соработка со повеќе од 350 Колеги Внатрешни Ревизори.

Имаме воспоставено напредна соработка со Катедра за сметководство и ревизија при Универзитет Свети Кирил и Методиј, како и соработка со други високо образовни институции. Имаме воспоставено плодна соработка со Институтот на Овластени ревизори на Република Македонија во насока на одржување на заеднички настани заради континуелно професионална усовршување.

Имајќи ја во предвид потребата за усогласување на Законската регулатива за внатрешна финансиска контрола во согласност со исполнување на Меѓународните стандарди за внатрешна ревизија и Меѓународната рамка за внатрешна ревизија кои веќе се вградени во нашата законска регулатива, ги даваме следните коментари.

КОМЕНТАРИ

(иницијатива од Управниот Одбор на ЗВРСМ и членовите-внатрешни ревизоери на ЗВРСМ)

1) **Во став 45, точка (4)** Обука и испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор е дефинирано "Обуката за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор ја спроведуваат обучувачи со знаење и најмалку 10-годишно искуство во областа" и **во став 45 точка (8)** "Овластениот внатрешен ревизор е должен да посетува обука од најмалку 80 часа за период од три години, односно да посетува обука од најмалку 20 часа годишно во рамки на континуираното професионално усовршување".

Коментар: Никаде не е предвидено како обучувач да се ангажира Здружението на внатрешни ревизори земајќи го во оглед фактот дека ЗВРСМ е членка на Глобалниот Институт на Внатрешни ревизори кое е единственото тело кое ги дефинира, усовршува и публикува Стандардите за внатрешна ревизија. ЗВРСМ е во тек со сите новини во однос на професијата внатрешна ревизија во сите сектори и е дел од Глобалното Собрание на IIA Global каде што се дискутираат и планираат сите промени во однос на внатрешната ревизија глобално. Исто така ЗВРСМ е дел од Европскиот Одбор на Институтот на внатрешни ревизори (ECIIA) со право на еден глас во Собранието. Сметаме дека нашето ангажирање како професионално тело би допринело кон квалитативен пристап во однос на презентирање на сите теми од областа внатрешна ревизија и управување со ризици.

2) **Во член 43, точка (1)** е пропишано "(1) Раководителот на внатрешната ревизија мора да поседува: -универзитетска диплома со најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен од областа на економијата или правото;-Уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор издадено од министерот за финансии, -пет години работно искуство, од кои најмалку три години во внатрешна ревизија или ревизија.

Коментар: Согласно професионалните најдобри практики Раководителот на внатрешна ревизија треба да биде член на ЗВРСМ. Со членувањето тој ќе има можност да биде запознаен со најновите законски промени во однос на внатрешната ревизија. Понатаму, со зачленувањето ќе му се додели пристап кон IIA Global и директно ќе биде во тек со се она што е најново во професијата. Ниту едно друго професионално тело на територијата на Република Северна Македонија не може да го обезбеди пристапот кон ризницата на литература на IIA Global освен ЗВРСМ. Понатаму Раководителите ќе можат да ги споделат со останатите внатрешни ревизори најновите практики и законски регулативи. Исто така, сметаме дека ваквиот начин на

зачленување не би требало да биде приватно финансиран од страна на Раководителите на внатрешна Ревизија туку Министерството за финансии треба да говозможи ова од своите буџетски средства.

3). **Во член 1 став (1)** е пропишано “Со овој закон се уредува системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор кој го опфаќа финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и хармонизација и координација на активностите за нивно воспоставување и развој согласно со меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија”.

Коментар: На крајот од реченицата треба да се додаде и меѓународни стандарди за сметководство во јавниот сектор.

4) **Коментар:** Во Законот на повеќе места се употребува зборот хармонизација на финансиското управување и контрола, без да се даде објаснување што подразбира тоа. Во однос на овој поим постоеше појаснување дека под поимот хармонизација на финансиското управување и контрола и внатрешна ревизија се подразбира истовремен развој на финансиското управување и контрола од една страна и внатрешната ревизија од друга страна, а не развој на едниот елемент за сметка на другиот.

5) **Во член 20** се дефинирани Услови кои треба да ги исполнува Раководителот на организационата единица за финансиски прашања.

Коментар: Треба да се додаде нова алинеја и „Уверение за овластен сметководител во јавниот сектор“. Ова е во согласност со меѓународните стандарди за сметководство и известување. Со помош на Европската унија, кај нас се спроведени повеќе обуки за сметководители кои имаат Меѓународен сертификат за сметководство во јавниот сектор (со положени 4 испити од кои 3 се меѓународно признаени) и Меѓународна диплома за Меѓународно овластени сметководители во јавниот сектор (со положени 8 испити од кои 6 се меѓународно признаени, а 5 се однесуваат на менаџмент). Неприфатливо е годишниот финансиски извештај да не го потпише овластен сметководител.

6). **Во член 45 став (2)** Обука и испит за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор е дефинирано: “За учество во Програмата за спроведување обука и испит, кандидатот мора да ги исполнува следниве услови: да има универзитетска диплома со најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен и да достави доказ дека уверението од член 43 став (1) алинеја 2 и член 44 став (1) на овој закон е услов за извршување на задачите на работното место на кое лицето е назначено или е лице вработено во Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии.”

Коментар: Потребно е да се додаде нова алинеја - лицето да има најмалку 2 години работно искуство во областа на ревизијата. Ова е во согласност со меѓународни стандарди кои се однесуваат на ревизијата и член 46 став (1) алинеја 1. Овој услов постоеше и во Законите од 2004 година и 2009 година со нивните измени кои се однесуваа на внатрешната ревизија.

7). **Во член 29 став (1) алинеја 5**, е пропишано: (1) Поставувањето и функционирањето на внатрешната ревизија се заснова на основните принципи за професионално извршување на внатрешната ревизија, кои вклучуваат:

- интегритет,
- компетентност и должно професионално внимание,
- објективност и независност,
- активности усогласени со стратегиите, целите и ризиците на субјектот од јавниот сектор ,
- соодветна организациска поставеност и обезбедени соодветни ресурси ,
- квалитетно и континуирано подобрување,
- ефективна комуникација,
- обезбедување поединечни ревизии базирани на проценка на ризик,
- суштинско разбирање, проактивност и фокусираност кон иднината,
- промовирање подобрување на организацијата.

Коментар: Треба да се додефинира во алинеја 5 дека може да се примени само ако внатрешната ревизија има сопствен буџет и план за користење на ресурси, стандард број 1110 од Меѓународните стандарди за внатрешна ревизија, или ова алинеја би требало да се додаде во член 9 став (4).

8) Во **Алинеја 2 и 3 од член 33** е пропишано “Внатрешната ревизија се спроведува на еден од следниве начини: со формирање единица за внатрешна ревизија и со формирање заедничка единица за внатрешна ревизија” и во **член 46 став (1) алинеја 1** е пропишано “(1) Работата на внатрешна ревизија се врши во согласност со: Меѓународната рамка за професионални практики.

Коментар: Алинеја 2 и 3 од член 33, не се во согласност со член 46 став (1) алинеја 1, според кои внатрешен ревизор може да биде само лице кое има најмалку 3 години работно искуство во субјектот каде треба да се спроведува внатрешна ревизија (ова е услов во согласност со Меѓународната рамка за професионални практики, бидејќи треба добро да ги знае и познава сите работни процеси во субјектот).

9) Во **член 43 став (1) алинеја 1** е пропишано (1) Раководителот на внатрешната ревизија мора да поседува: универзитетска диплома со најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII / 1 степен од областа на економијата или правото;

Коментар: Во однос на дефинирање на универзитетската диплома која треба да ја поседува Раководителот на внатрешната ревизија од “областа на економијата и правото” сметаме дека ваквото прецизно барање треба да се тргне од Предлог Законот бидејќи ревизијата треба да биде покриена и со ревизори од други области кои се во дејноста на субјектите (информатика, медицина, безбедност и др.). За секој процес кој се спроведува со поддршка на информатичка технологија, неопходно е да се спроведе и ИТ ревизија. Ова е во согласност со член 45 став (2) алинеја 1, со цел да се овозможи развој во кариера и да нема дискриминација на овластени внатрешни ревизори.

10) **Коментар:** Во ниту една одредба од овој Нацрт Закон не е наведено како треба да биде поставеноста на организационата единица за внатрешна ревизија. Во правните прописи кои важеа од 2004 година до 2009 година (кои беа превземни од европската регулатива), беше јасно наведено дека функционална независност на внатрешната ревизија се обезбедува со нејзино поставување на највисоко можно организациско ниво. Во изминатите години ова потреба за повисока организациона поставеност и нејзино кадровско екипирање со што ќе се овозможи тимска работа за да се воспостави функционална независна внатрешна ревизија, ја имаат констатирано Државниот завод за ревизија во 2014 година, Европската комисија и надворешна ревизорска кука ангажирана од Европската комисија за спроведување на надворешна ревизија на ИПА фондовите, во нивните ревизорски извештаи имаат дадено јасни препораки за надминување на ова состојба. Исто така и во официјалните извештаи на ППРУ (СИГМА) и ПЈРФО (ПЕФА), кои се однесуваат на Република Северна Македонија, е наведено дека е воспоставена сеопфатна законска рамка и рамка на политики за внатрешна ревизија, но не ја применуваат сите буџетски институции и сите раководители не постапуваат соодветно на дадените препораки. Исто така како членка на НАТО неминовно е доследна примена на Меѓународните стандарди за финансиско известување и сметководство (вклучително и стандардите за внатрешна ревизија), за чија примена се спроведува надворешна ревизија од страна на ИБАН-НАТО (Меѓународен одбор на ревизори на НАТО).

11) **Коментар:** Потребно е да се направи разграничување на Внатрешен ревизор на обука, Внатрешен ревизор и Овластен внатрешен ревизор, во однос на нивните права и надлежности (ова беше регулирано од 2004 до 2009 година). Бидејќи ќе се овозможи Внатрешен ревизор на обука и Внатрешен ревизор кој не е овластен да спроведуваат ревизија, а нивното знаење и искуство не е исто.

Срдечен Поздрав,

Билјана Секуловска,

Претседател на Управен одбор

Здружение на внатрешни ревизори на Македонија – The Institute of Internal Auditors Macedonia

Прилог “ Кратки информации за Здружението “

КРАТКИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ЗДРУЖЕНИЕТО

Кои сме ние

Здружението на внатрешните ревизори на Македонија претставува единствена, независна и професионална организација од областа на внатрешната ревизија на територија на Република Македонија, која преку својата дејност ги обединува лицата кои работат или имаат интерес во внатрешната ревизија, од јавниот и од приватниот сектор.

Здружението е полноправна членка на единствената глобална искусна и реномирана организација **The Institute of internal auditors – IIA**, со што сите активни членови на Здружението на внатрешните ревизори на Македонија стануваат полноправни членки и на глобалната организација **IIA**, со право за **membership access** на глобалната интернет страна www.theiia.org , со пристап до најголемата светска ризница на материјали, литература и информации за внатрешна ревизија. Здружението е полноправна членка на европската конферерација **ECIIA**.

Здружението им овозможува на своите членови добивање на меѓународно призната лиценца **Certified Internal Auditor – CIA** , како и можност за континуирана професионална едукација. **IIA** ги поставува стандардите за работење на внатрешните ревизори како во светот така и во Македонија, кои како дел веќе се дефинирани во законската регулатива (Закон за трговските друштва, Закон за супервизија на осигурувањето, Закон за банки, Закон за јавна внатрешна финансиска контрола).

Здружението ги штити интересите на своите членови и работи на унапредување на професијата внатрешен ревизор .

Наши Цели

- 1 Унапредување на внатрешната ревизија во Република Македонија ;
- 2 Зголемување на знаењето, стручноста и професионализмот на членовите ;
- 3 Заштита на интересите на членовите ;
- 4 Создавање на професионално единство и помагање на членовите ;
- 5 Издигнување на професијата внатрешен ревизор на повисоко ниво ; и
- 6 Проучување нови модели и техники за спроведување на внатрешна ревизија.

Активности

Организирање на форуми, обуки, семинари, конференции и други форми за острчување во областа на внатрешна ревизија, финансиска контрола, економија, право, финансии и друго. Укажување на економска, правна, научно-техничка и секаква друга помош на своите членови. Обединување и заштите на интересите на своите членови преку сите легални средства кои органите на Здружението ќе ги утврдат. Извршување на консултантска дејност. Помагање и соработка со државните органи и невладини организации кои работат во областа на внатрешната ревизија и финансиската контрола. Изготвување и предлагање на научни трудови, методи, техники и инструменти за подобрување на квалитетот на внатрешната ревизија. Подготвување и издавање на публикации, статии, прирачници, коментари и слични форми од областа на внатрешна ревизија. Взаемна соработка со слични организации на регионално и глобално ниво, како и учество во хармонизирањето на професијата во глобални рамки.
